

Briselē, 31.10.2019.
COM(2019) 566 final

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

**par to, kā tiek īstenota Direktīva 2009/31/EK par oglekļa dioksīda ģeoloģisko
uzglabāšanu**

1. IEVADS

Tiesiskais regulējums vidiski drošai oglekļa dioksīda (CO₂) ģeoloģiskai uzglabāšanai ir izveidots ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2009/31/EK par oglekļa dioksīda ģeoloģisko uzglabāšanu¹ (t. s. Oglekļa dioksīda uztveršanas un uzglabāšanas direktīva, turpmāk “CCS direktīva”). CCS direktīvas mērķis ir nodrošināt, ka nav nozīmīga CO₂ noplūdes riska un kaitējuma veselībai vai videi, un novērst jebkādu nelabvēlīgu ietekmi uz transportēšanas tīkla vai uzglabāšanas vietu drošību.

Šis ziņojums ir trešais CCS direktīvas īstenošanas ziņojums un aptver periodu no 2016. gada maija līdz 2019. gada aprīlim. Tajā apskatīts veikums kopš otrā īstenošanas ziņojuma². Šā ziņojuma pamatā ir dalībvalstu un Norvēģijas ziņojumi, ko tās iesniegušas saskaņā ar CCS direktīvas 27. pantu. Noteiktajā termiņā šādus ziņojumus iesniegušas divdesmit divas valstis³.

2. KONKRĒTAS ĪSTENOŠANAS PROBLĒMAS DALĪBVALSTĪS

2.1. Uzglabāšanas kapacitātes un uzglabāšanas vietu izvēles novērtējums

CCS direktīvas 4. panta 2. punktā noteikts, ka tām dalībvalstīm, kas uzglabāšanu savā teritorijā plāno atļaut, ir jāveic pieejamās uzglabāšanas kapacitātes novērtējums. Nīderlande lēš, ka Ziemeļjūrā (galvenokārt izsmeltās gāzes atradnēs) teorētiski iespējams uzglabāt aptuveni 1,7 Gt. Nākotnē tiks veikta dziļāka konkrētu vietu piemērotības izpēte. Projekta *NORDICCS* ietvaros ziņotā uzglabāšanas kapacitāte Dānijā ir 22 Gt CO₂ sālsūdens nesējslāņos un 2 Gt ogļūdeņražu atradnēs. Vācija lēš, ka uzglabāšanas kapacitāte izvēlētās lielās gāzes atradnēs ir aptuveni 75 Gt CO₂, bet sālsūdens nesējslāņos – no 20 līdz 115 Gt CO₂. 80 % ūdens nesējslāņu atrodas valstīs, kurās uzglabāšana ir aizliegta.

Jaunus apgabalus, kuros varētu atlasīt uzglabāšanas vietas vai uzglabāšanu aizliegt, saskaņā ar 4. panta 1. punktu ir noteikušas tikai dažas valstis. Norvēģija ir apzinājusi iespējamās CO₂ uzglabāšanas vietas Norvēģijas šelfā un ir publicējusi atlantu, kurā šīs vietas apkopotas. Čehija CCS pilotprojekta vajadzībām ir apzinājusi vienu uzglabāšanas vietu *LBR-1*, kura atrodas valsts dienvidaustrumos.

2.2. Izpētes un uzglabāšanas atļauju iesniegumi

Nīderlandes CCS projekta “Porthos” ietvaros tiek gatavoti divi uzglabāšanas atļauju iesniegumi un viens atļaujas atjaunināšanas iesniegums. Norvēģija 2019. gada janvārī izdeva izpētes atļauju CO₂ uzglabāšanai Norvēģijas kontinentālajā šelfā. Viens izpētes atļaujas iesniegums ir iesniegts Andalūzijā, Spānijā.

2.3. CCS tehnoloģijas uzstādīšanas iespējamība esošās iekārtās

CCS direktīvas 33. pants nosaka, ka tad, kad tiek iesniegts iesniegums licences saņemšanai, operatoriem jānovērtē oglekļa uztveršanas, transportēšanas un uzglabāšanas tehniskā un ekonomiskā iespējamība. Ja novērtējums ir pozitīvs, iekārtā ir jārezervē telpa CO₂ uztveršanai un kompresijai vajadzīgajam aprīkojumam.

¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2009/31/EK par oglekļa dioksīda ģeoloģisko uzglabāšanu un grozījumiem Padomes Direktīvā 85/337/EEK, Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvās 2000/60/EK, 2001/80/EK, 2004/35/EK, 2006/12/EK, 2008/1/EK un Regulā (EK) Nr. 1013/2006, OV L 140, 5.6.2009., 114.–135. lpp.

² COM(2017) 37, Komisijas ziņojums Eiropas Parlamentam un Padomei par to, kā tiek īstenota Direktīva 2009/31/EK par oglekļa dioksīda ģeoloģisko uzglabāšanu.

³ Bulgārija, Čehija, Dānija, Francija, Horvātija, Igaunija, Itālija, Īrija, Latvija, Lietuva, Luksemburga, Malta, Nīderlande, Norvēģija, Polija, Portugāle, Rumānija, Slovākija, Slovēnija, Spānija, Vācija, Zviedrija.

Šādi novērtējumi ir veikti Igaunijā (viens), Francijā (viens), Vācijā (seši), Rumānijā (seši) un Polijā (astoņi). Novērtējumos konstatēts, ka CCS tehnoloģijas ekonomiski nav izdevīgas. Dažām stacijām tika konstatētas papildu grūtības – Igaunijā par nepiemērotiem atzina ģeoloģiskos apstākļus, savukārt Vācijas stacijās nav pieejamas piemērotas uzglabāšanas vietas.

Lai arī novērtējumos konstatētais izdevīgums ir mazs, lielākā daļa elektrostaciju (piemēram, Polijā, Igaunijā un Vācijā) rezervē zemi CO₂ uztveršanas aprīkojuma uzstādīšanai.

Norvēģijā visām jaunajām ar gāzi darbināmajām elektrostacijām jau uzreiz jābūt aprīkotām ar CO₂ uztveršanas un uzglabāšanas tehnoloģijām. Dažas no 30 Zviedrijas iekārtām, kuru ieejas jauda pārsniedz 300 MW, pašlaik pēta CCS iespējamību un veic priekšizpēti.

2.4. Nacionālās programmas un pētniecības projekti, kas saistīti ar CCS direktīvu

Vairākās valstīs (Čehijā, Dānijā, Francijā, Lietuvā, Maltā, Nīderlandē, Norvēģijā, Rumānijā, Polijā, Portugālē, Spānijā, Vācijā un Zviedrijā) ar nacionālo atbalstu, ES finansējumu un Norvēģijas dotāciju palīdzību notiek pētniecība ar mērķi attīstīt CO₂ uzglabāšanas tehnoloģiju un vairo zināšanas par to. Dažas valstis ir iesaistījušās *ERA-NET ACT* iniciatīvā (CCS tehnoloģijas pasteidzināšana), kas apvieno dažādus projektus, kurus kopīgi finansē Apvienotā Karaliste, Grieķija, Francija, Nīderlande, Norvēģija, Rumānija, Spānija, Vācija, kā arī ASV, Šveice un Turcija. Īrija ziņoja, ka ir izveidojusi CCS rīcībpolitikas un projektu īstenojamības vadības grupu, kura strādās pie CCS rīcībpolitikas un novērtēs nākotnes projektu īstenojamību Īrijā. Turklāt 9 dalībvalstis (Apvienotā Karaliste, Čehija, Francija, Itālija, Nīderlande, Spānija, Ungārija, Vācija un Zviedrija), Norvēģija un Turcija ir vienojušās Eiropas energotehnoloģiju stratēģiskā plāna satvarā koordinēt savas pētniecības un inovācijas darbības oglekļa uztveršanas, izmantošanas un uzglabāšanas jomā.

2.5. CO₂ transportēšanas un uzglabāšanas tīkli

Divi galvenie CCS reģionālie tīkli, kas izstrādā kopīgus pārrobežu risinājumus CO₂ transportēšanai un ģeoloģiskai uzglabāšanai, joprojām ir Ziemeļjūras baseina darba grupa, kurā piedalās Apvienotā Karaliste, Nīderlande, Norvēģija, Vācija un Beļģija, un Baltijas jūras reģiona CCS tīkls, kurā pārstāvēta Igaunija, Vācija, Somija, Norvēģija un Zviedrija. Šie tīkli varētu palīdzēt operatoriem no dalībvalstīm, kurās uzglabāšana pazemē nav iespējama, piekļūt CO₂ transportēšanas tīkliem un CO₂ uzglabāšanas vietām pārredzamā un nediskriminējošā veidā. Par sadarbību ar dalībvalstīm, kas robežojas ar Ziemeļjūru, ir ziņots arī kopīgu interešu projektos (KIP). Zviedrija apsver iespēju nākotnē sadarboties galvenokārt ar Norvēģiju, jo ir vairāki privātie uzņēmumi, kas ir ieinteresēti un pašlaik izskata šādu iespēju. Fosirmērā, Havrā un Denkerkā (Francija) tiek veidoti CO₂ centri.

3. SECINĀJUMI

ES dalībvalstīs, kuras ziņojumus Komisijai iesniegušas līdz 2019. gada 30. jūnijam, CCS direktīvas noteikumi pārskata periodā ir piemēroti pareizi.

Neraugoties uz to, ka CCS tehnoloģijas uzstādīšana esošās iekārtās tehniski un ekonomiski joprojām netiek vērtēta pozitīvi, elektrostacijas tomēr rezervē zemes platības ar domu, ka nākotnē apstākļi varētu mainīties.

Ievērojams skaits dalībvalstu un Norvēģija (ar savu nacionālo programmu vai fondu palīdzību) turpina atbalstīt vai plāno tuvākajā nākotnē atbalstīt CCS pētniecības un

demonstrējumu darbības. Turklāt daudzas valstis ir iesaistītas Eiropas pētniecības un kopdarbības projektos.